

Szerkesztési iroda:

uri-utca, Lukács-ház 9. sz. alatt
balra, hová a lap szellemi részét
illető közlemények intézendők.
Bérmintetlen levelek csak ismert
kezektől fogadtatnak el.

Kiadó hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdája, hová
a hirdetések, elűzetési pénzek és
kiadása körüli panaszok bérmint
intézendők.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Vidékre:
Egész évre 12 ft	Egész évre 14 ft
Fél évre 6 ft	Fél évre 7 ft
Negy. évre 3 ft	Negy. évre 3,50.

Hirdetmények díja:

6 hasábos petitior egyszeri hirtetésnél 6 kr. s minden következőnél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr.
Nyílt-tér sora 15 kr.

Pest, május hó 17.

— n. A fegyverszünet alatt, mely még a tulajdonképeni harc megkezdése előtt létrejött, az által, hogy a horvát képviselők meghívták a magyar országgyűlésre, a pártok Zágrábban erősen kezdenek szervezkedni s komolyan készülnek a parlamenti csatározásra.

A legközelebb lefolyt, félbeszakasztott ülésszak nem mutatta Horvátország viszonyait a legrözsásabb színben. A hét viharos üléseiben oly jelenségek tüntek fel, melyek aggodalommal tölthették el a szemlélőt. Pedig ez ugyanazon képviselőtestület, mely mult évi novemberben napolta el üléseit, mely bizalommal volt eltelve kormányra iránt, mely véleményei s törekvései valódi kifolyásának s képviselőjének volt tekinthető; örömmel fogadta el a magyar-horvát kiegyezést, ennek világos szabványai alapján buzgalommal fogott ügyei rendezéséhez, melyek a viszontagságos husz év alatt tévedések, félrelépések s a különböző kormányok nem épen legjobb akaratu intézkedései folytán kuszáltak, zavartak voltak. A közvélemény, melyet hosszu időn át különféle pártok halatlan izgatás nem épen válogatott eszközeivel az elkeseredettség legmagasabb fokára csigázták, mind békülékenyebbnek s kiengeszteltnek mutatkozott, s hogy még azok is, kiknek a dolgok új fordulata nem volt kedvöszerinti, alig mertek akadályozólag fellépni. A hangulat derült volt, s a sokat hányatott ország gyors erőteljes fejlődésére biztos volt a remény.

És most — a bizalmatlanság s elégtelenség komoly jeleivel találkozunk, a kételkedés, a kormány színtéje intencióiban mind tágabb tért foglal el, az egyértelmű cselekvés helyett pártszakadást szemlélünk, zavar, megfélemedés mindenütt, s a helyzet már majdnem krízissé fejlődött.

A 29 képviselőnek a magyar országgyűlésre meghívása félbeszakasztotta a harcot, mielőtt a pártok még komolyabban összetűzhettek volna, de ez nem orvoslás — csak elhalasztás, s ha a kormány még idejekorán hozzá nem fog a bajgyökeres gyógyításához, a válság elháríthatatlan s veszedelmessé fog válni.

Igaz, a válság inkább személy- mint elvi kérdés körül fog.

Az uniónak szükségességét mind Magyarországra, mind Horvátországra nézve, egy a változó kormányokat változhatlan hűséggel végig szolgált penzionált töredéken kívül, senki sem vonja kétségbe; de parlamentarizmus államokban, hol minden kormányzó személyiség, mint valamely elv képviselője jelentkezik — a személykérdések is kiváló jelentőségűek, kiválóan veszedelmesek lehetnek, pedig épen kis államokban, hol a fractiók jobban ki vannak téve a kísértésnek, magokhoz ragadni a főhatalmat s azt saját érdekében kizsákmányolni, a személyes kívánságokat elébe helyezni a közérdeknek, hol az államesszme könnyebben lehet háttérbe szorítva s a nagyhatalmi viszketek könnyebben válhatnak veszedelmessé.

S z e m é l y i kérdés játsza a főszerepet a horvátországi zavarokban; vizsgálódás a tán kelletlenül bonyolódott kormányzó hatalom különféle hatóságai közt, egyetértés hiánya a többség s a helyi kormány, kivált pedig a Budán székelő horvát miniszter s a horvátországi bán között hiányzik az összhangzó akarat és működés, mely a horvát magyar ügyek sikeres fejlődésének egyedüli biztosítéka. Egető szükség van épen most oly intézkedésekre, melyek által visszanyerje a kormány s a képviselő testület a régi fesszerőt; az önbizalmas erőtelj, mely a kiegyezkedés teljes életbeléptetésére, határozott cselekvésre szükséges, mert az elhatározás, a szívakodás, a mint most fennáll s folyamatban van, csak a kiegyezkedés, a Magyar- s Horvátország közt fennálló egyetértés kárára van.

És a most még meg nem ingatott békes időnek felhasználása Horvátországra nézve életkérdés; a munka, mely teljesítésre vár, fontos és nehéz. Az államellenes izgatásokat le kell csillapítani, vagy elnyomni, a mívelődési s gazdasági tekintetben hátramaradt ország számára gyorsan meg kell szerezni s biztosítani a fejlődés minden lehető eszközét; a régi sebeket be kell hegeszteni, új élet s virágzás csiráit kell ébreszteni s ápolni mindenütt. De hogy a nagy feladatot a maga egész teljében felfogni s végrehajtani lehessen, háttérbe kell vonulni minden személyes viszálynak, s az e célra irányzott figyelmet semmi melléktéketnek sem szabad elfoglalnia.

Pest, május 17.

(?) Lónay Menyhért pénzügyminiszter, mint halljuk, e minőségében még kétszer fog beszélni az országgyűlésen: holnap és szombaton, s hétfőn készül felhagyni Pestet s eddigi állomását. Kerkapolyi Károly pedig vasárnap fogja valószínűleg mint új miniszter első audientiát adni.

— A Deák-párt ma este 7 órakor tartott értekezletén mindenekelőtt Lónay Menyhért pénzügyminiszter jelentette be, hogy felhasználva a horvát képviselők jelenlétét, legközelebb 4 előterjesztést fog tenni a vasuti kölcsön állapotának kimutatására, a közös activák és passivák iránt a birodalom másik felének miniszteriumával létrejött megállapodásokra, az általa egybehívott adó-enquête 9 vastag kötetet képező munkálatának eredményére s végül az 1869-iki pénzügyi kezelés eredményére s általán Magyarországnak a magyar kormány létrejötte óta pénzügyi viszonyaira vonatkozólag. A vasuti kölcsönre nézve a pénzügyminiszter előre is kijelenté, hogy a sokkal kedvezőbb módon tételtet folyóvá, mintsem a törvény kiállításba helyezte. E tekintetben az értekezlet azt határozta, hogy a vasuti kölcsönről szóló kimutatás, miután az 1869-iki zárszámadásnak egyik kiegészítő részét képezi, ezzel együtt vizsgálattassék meg.

A conferentia végül a miniszterelnök kezdeményezése folytán azon kérdéssel foglalkozott, vajjon a köztörvényhatóságok és községek rendezéséről szóló törvényjavaslatok még a nyári ülésszak alatt tárgyalassanak-e? A párt e tekintetben azon megállapodásra jutott, hogy a kérdéses törvényjavaslatok a horvátokkal közös ügyek bevégezése után azonnal tárgyalás alá vétessenek s ha csak lehetséges lesz, a nyári ülésszak berekesztése előtt még a két bírósági törvényjavaslat is tárgyalattassék.

A „Reform“-ban olvassuk: A horvát dolgok b a n a legfontosabb az, a min nem történik, megbízható kéztől vesszük ugyanis az értesítést, hogy Rauch bán állásában megmarad, s hogy változás esetleg csak az autonóm kormánytervezet egyes ressortjaiban áll a küszöbön. A többire nézve kormányunk — úgy halljuk — habár kissé későn, fölébredt volna szenderéből, melybe a horvátügyek „jó állása“ ringatta, és el volna határozva, Horvátország rábizott érdekeit azon erőlyllyel is óvni meg, melylyel a kiegyezés elleni minden leplezett vagy leplezetlen kísérletet vissza fog utasítani.

Mi ez elhatározást félig szükségtelessé — mert tanúsítására alig lesz alkalom — félig elkövetettnek tartjuk: hanem azt hisszük, hogy egy dolog az, melylyel mindent, mi Horvátországban a kerékvágásból netalan kizökkent, legkönnyebben lehet sodrába szorítani s ez a határőrvidek polgárosításának mielőbbi tetteges megkezdése. Nem tudjuk, mikép szándékszik Andrássy gróf azon nehézségeken tuesni, melyeket ez ügy elé a lajthantuli zavarok gördítenek; eddig úgy áll a dolog, hogy nemcsak a magyar, hanem az osztrák képviselőnek is el kell fogadnia a quótáfileelés módozatait, mielőtt a polgárosítás foganatba vehető lenne. Természetesen találjuk, hogy ha e részben a quótáügy legközelebbre kitűzött tárgyalása alkalmával a kormány magától nem nyilatkozik, egyik képviselő interpellációval forduljon hozzá annak kiudása végett, vajjon a quótá egyezmény parlamenti ratifikációja Bécsben nem eshetné-e meg szintoly jól a polgárosítás után, mint az előtt.

— Van-e a sajtóügyi vizsgálóbíró végzése ellen perorvoslat? Ezen a pesti sajtóbírószág által felvetett kérdést — mint halljuk — akként intézte el az igazságügyi miniszterium, hogy a sajtóügyi vizsgálóbíró végzése ellen más jogorvoslatnak helye nincs, mint a mely a sajtótörvényben és a sajtóügyi rendeletekben meg van engedve.

Az arad-szegedi vasut kérdéséhez.

Nagylak, május hó 14.

(Vége.)

Már kinttettem, hogy e vonalon a világforgalom fontosabb, mint a helyi, mert amaz tiz-

szerezen nagyobb; kimutattam, hogy a kérdéses két irány közt egy mértföldnyi különbség van, mely 1.500,000 forint bevételi különbséget eredményez: mi történne akkor a battonya-mező-hegyesi vonallal, ha a vasuti verseny fejlődésével valamely consortiumnak eszébe jut, ezt az egy mértfölddel rövidebb vonalat felépíteni, mely nemcsak a világforgalmi anyagot magához ragadja, de még a megyében utjában eső jelentékeny közlekedési forgalmat is elveszi? — Nemde ezen versenyhátrány mellett bizonyos bukás lesz a vége? — Felhozok még más felette fontos körülményt, mely a battonya-mező-hegyesi irány ellen szól. — Ha e vonal Battonyának vitatik, Magyar- és Ó-Pécska 15,000 lakosával 65,000 hold területével, Szemlak 7000 l. 25000 hold földjével egészen elesik a vonaltól. Biztos tudomásom van arról, hogy ezen közlekedés, vesztve a csanád megyei vasúthoz reményüket, oda működnek, hogy a valkány-perjamosi vonallal összeköttesse, és akkor e vonalon a battonyai ismét hatalmas versenyhátrányra talál. Ha azonban a csanád megyei vonal Pécska-Nagylakon keresztül vitetik, sem a battonyai irányban paralel vonal nem épül, sem a perjamosi összeköttetés nem létesül; vagy ha létesül, akár egyik, akár másik, akár mind a kettő azok-e vonalat meg nem bukathatják, mert ez legrövidebb; a legrövidebb ut legolcsóbb, a legolcsóbb közlekedés pedig a kereskedelmi forgalomnál leggyőzeletlen argumentum.

Még csak néhány szót az emlékirat azon tételeire, hogy mi magunk építsük fel a vasutat. — Én is azt mondanám, két feltétellel: ha a vállalat jövője lehető biztos számításra fektetik, és ha azt megbírnák, de tartok tőle, hogy a vállalat úgy a mint az emlékiratban tervezik, kissé szédülő, és a költségeket vállaink nem bírják. — Az emlékirat teteleiből számítottam. — Ha a vonal 2.750,000 frtba kerül, ha az a kormány mértföldenként 100,000 frt és így 13 mértföldre 1.300,000 forinttal járul, a consortiumnak, illetőleg nekünk még 1.450,000 forintot kell előteremtünk; ha Csanád megye területe 375,998 magyar holdas, abban a kincstár birtoka 151,157 magyar holdat tesz, marad a többi birtokokra és községekre 224,841 hold, ha az állam kincstár a fentebbiek szerint 1.300,000 forint előleggel járulna, alig van kiadás, hogy ugyanazon kincstár mint földes ur is, még külön összeggel járuland ezen vállalatához: ennél fogva az 1.450,000 forint szükségletből, a 224,841 holdra felosztva, minden holdra esnék 6 frt 50 kr. legyen az termő vagy terméketlen. — Így minden telkesgazdára 377 frt, minden 1000 holdas birtokosra 6500 forint; Nagylak mezővárosára 35000 hold után 197,500 frt. Makó városára 78 ezer hold földje után 507,500 frt, ebben a püspöki uradalomra 150,800 frt stb. —) — úgy hiszem ezen adatok eléggé meggyőzők képtelenségünk boigazolására.

Mondatik az emlékiratban, hogy már ennyi vállalkozó kapott a kormánytól előmunkálatokra engedélyt, és eme sok előmunkálatoknak maigis nincs látható eredménye. — Ez valóban csodálandó dolog, de én úgy vagyok meggyőződve, hogy ennek oka épen abban rejlik, mert e vonal legtermészetesebb pécska-nagylaki irányáról Csanád megyében par force, elakarkják terelni, s ebbe mint bizonytalan vállalatba, a pénzemberek nem merik tőküket fektetni, mert a pénzemberek igen óvatossá szoktak lenni.

Ezen igénytelen nézeteimet nem azért óhajtottam nyilvánosságra hozni, mintha a tervezett arad-szegedi összeköttetést battonya-mező-hegyesi irányban is a legszíves örömezzem nem üdvözléném, sőt a Csanád megyét bárhol érintő vagy szelő vasutat feltétlenül pártolom, de megfogja engedni a tisztelt közönség, hogy részben „pro domo“ kardoskodva, igyekezzem kimutatni, miszerint a pécska-nagylaki irány nem oly csekély fontossága, melynek azt az emlékirat állítja, miszerint e mellett is nyomós érvek harsognak; részben pedig szükségesnek találtam, hogy a kérdés kellő és részletes megvitatásához anyagot szolgáltatassak, annnyival is inkább, mert a vállalat-hoz népek filéit akarják bevonni. Tudom, hogy véleményem kevesek nézetével találkozand, talán meg is csúfoltatik, de én előre is kinyilatkoztatom, hogy a jobb, üdvösebb, hasznosabb előtt örömezzem meghajlok, s kielégítve leszek az al, ha igénytelen szavaim tisztázták a kérdést, a többire: Videant consules nequid respublica detrimenti capiat.

Bartholomeidesz János m. k.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház május 17-diki ülése.

Elnök Somssich Pál.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök bemutatja Zsvikovicz János horvát-szlavon képviselő kérvényét az alföld-fiumei vasut

*) Makó város területét Fényes Elek statistikájában következőleg adja elő: „A város határának kiterjedése 1406 szessziót foglal magában, egy szessziót 56 holdjával s ezt 1100 négyszög ölével számítván. Ebből a város belső telkeire esik 22, urbéri földekre 621 egy negyed, a város kaszálójára 154, szőlőkre és veteményes kertekre 241, erdőre 14, az urasági földekre 400 szesszió. Lásd: Fényes Elek statiszt. 1839. évi kiadás IV. kötet 147. l. B. J.

fővonalának Horvát-Szlavonországon keresz túlvezetendő irányát. — Továbbá Gömör-megyebeli Ratkó mezőváros kérvényét, mely szerint az első bíróságok szervezésénél az eddigi ratkói járás meghagyását s annak székhelyeül Ratkó város kijelölését kéri.

H a l a s s y Gyula beadja Besztercebánya kérvényét, melyben a lencs- és aszülgházaknak felállítását pártolja.

E ö r d ő g h Frigyes Gyoma város közönségének kérvényét adja be, melyben B. Csaba város közönségének magyar kir. törvényszék elnyerése iránt beadott kérvényét pártfogásba ajánlja, s illetőleg B. Csaba várost törvényszék helyeül kijelölni kéri.

C s a n á d o n y Lajos beadja Bökényi Istv., Kristóf István, Csátary József, Mészáros Péter és Diós József makói lakosok kérvényét, mely szerint Csanád megye közönsége részéről 1848—49-ben felvett honvédek részére osztándijul kötelezett 80 ezüst p. forintból fizetetlen maradt 60 p. frtnak házi adó utján behajtását s e szerint részükre kifizettetését kéri.

G h y c z y Kálmán beadja Szamatni János, Domonkos István nagylaki, pitvarosi lakosok kérvényét az előbbi tárgyban.

Elnök jelenti, hogy Berzenczey László hat heti szabadságot kér.

Megadatik.

O r d ő d y Pál az igazoló bizottság jelentését olvasta fel, mely Dániel Ernő s Miletics Szvetozárt igazolt képviselőknek nyilváníti, ellenben Lázár Mihály és Ghuty Benő jegyzőkönyveit, több hiányuknál fogva, bírálat alá véleményezi bocsátatni. Sorsolás után az első jegyzőkönyvét a 8-ik, az utóbbit az 5-dik osztály fogja megbírálni.

G o r o v e István miniszter több beadványt tesz le a ház asztalára:

Törvényjavaslatot a Pesten építendő posta-és táviradházról; — postaszervezést az egyházi állammal; — kereskedelmi szerződést Si-ammal, Chinával, Japánnal, (hosszas derűtségg); — tvjavaslatot a Dalmáciába bevitt tűzifa adómentességéről.

A ház ezen betérjesztések kinyomtatását rendel el.

A határőrvidek után elvállalendő hányad iránti egyezmény feletti névszerinti szavazás mára halasztatván, elnök felteszi a kérdést: elfogadjá-e a ház ezen egyezményi javaslatot? — Igen, vagy nem?

Összesen szavazott a 425 igazolt képviselő közül „igen“-nel 219, „nem“-mel 128; távol volt 77. Elnök nem szavazott. — A többség tehát általánosságban elfogadta az egyezményt. Mielőtt a ház a részletek vitatására tért volna, elnök engedelmet kér, hogy a bizottságok tehessék jelentéseiket.

A megadott engedelmet a miniszterelnök arra használta fel, hogy Vukovichnak a lánchíd tárgyában tett interpellációjára válaszoljon, mely alkalommal a lánchíd-társulattal kötött szerződést is beterjeszti.

A n d r á s s y Gyula gr. miniszterelnök kéri a házat, ha vajjon az interpellatoria azonnal feleljen-e vagy bevárja, míg Vukovics visszaérkezik Angliából. A ház, ideértve az ellenzékot is, a válasznak azonnal leendő adása mellett nyilatkozik. — A miniszterelnök erre, mint feleletet az interpellációban felvetett első kérdésre, a lánchíd megváltása iránt a társulattal megkötött szerződést mutatja be. A második kérdésre vonatkozólag kijelenti, miszerint a megváltás kérdése minden oldalról jól megfontoltatott, és hogy a régi szerződések alapján a lánchíd-társulat nem lett volna kötelezhető új hidak építésére. A harmadik kérdést illetőleg megjegyzi, miszerint az eddig, 20 éven át tett tapasztalat az építés kiváló tartóssága mellett szól, a miniszterium annak külföldi szakértők által leendő megvizsgáltatását nem tartja szükségesnek, s hogy saját illetékes közgei által vizsgálatta meg a hidat, és a Dunafolyam medrét. E vizsgálat nevezetesen a Duna medrét illetőleg, melyet a lánchíd-társulat is megszokott minden évben vizsgáltatni, azon kedvező eredményhez vezetett, hogy a meder jelenleg oly kedvező állapotban van, mint minőnél jobban a hid építéskor sem volt. Egyébránt a kormány minel előbb benyújtandja a lánchíd megváltására vonatkozó törvényjavaslatot.

A ház e feleletet megnyugtató tudomásul veszi, és a megváltási szerződés egyelőre a pénzügyi bizottsághoz utasittatik, tárgyalása egyidőben fog az erre vonatkozó törvényjavaslatával történni.

S z é l l Kálmán a pénzügyi-bizottság, R ö t h László pedig a vasuti-bizottság jelentését olvassa fel a feled rohonczai vasutról.

S z o n t á g h Pál (gömöri) a központi bizottság jelentését olvassa fel, a gömöri ipar vasutakra vonatkozó törvényjavaslatról. A bizottság e törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja, s az ki is tüzetik a napirendre.

Ezután a határőrvidek polgárosításáról szóló törvényjavaslat felett indult meg a részletes vita, mely alatt A n k e r Hugo működött mint előadó. Egy ez utóbbi által a cím szabatosabb formulázása végett tett módosításon kívül senki sem

